

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

สารจากบรรณาธิการ

สวัสดีค่ะ สำหรับข่าวสารวิชาการ กอป. ปี 2568 ที่เราจะมาพบกันทุก 2 เดือน ฉบับนี้จะเป็นประจำเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568 ซึ่งยังคงสามารถติดตามข้อมูลศัตรูพืชที่ต้องเฝ้าระวังและสาระความรู้ด้านอารักขาพืชได้เช่นเคย

ในช่วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2568 นี้ คาดว่าสภาพอากาศจะมีอุณหภูมิลดลง ความชื้นเพิ่มขึ้น เนื่องจากเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน จึงควรเตรียมความพร้อมและเฝ้าระวังการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยกระโดดหลังขาว หนอนกระตักล้า โรคไหม้ โรคขอบใบแห้งในข้าว เพลี้ยแป้ง ไรแดง โรคใบด่าง และแมลงหริ่งขาวยาสูบในมันสำปะหลัง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรครากขาว และโรคเส้นดำในยางพารา เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น โรคแอนแทรคโนส และโรคราแป้งในมะม่วง มวนลำไย เพลี้ยแป้ง ด้ปลีอมหวาน และโรคราดำในลำไย หนอนกออ้อย ปลวก โรคเหี่ยวเน่าแดง และโรคเส้ดำในอ้อย หนอนกระตักข้าวโพดลายจุด หนอนเจาะลำต้น และโรคไหม้ในข้าวโพด เป็นต้น

ข่าวสารวิชาการฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูลเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ประกอบด้วย เฝ้าระวังด้ปลีอมหวาน เดือนเฝ้าระวังโรคราดำ เเจาะและลำไย แตนเบียน Encarsia ควบคุมแมลงหริ่งขาว จัดการศัตรูพืชก่อนพร้อมรับฤดูฝน เทคนิคการใช้น้ำแบบประหยัดในนาข้าว หลักปฏิบัติในการพ่นสารกำจัดวัชพืช การอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ยพืชผักก่อนเข้าสู่ฤดูฝน และสุดท้ายการจัดการดินและปุ๋ย เพื่อลดผลกระทบต่อภาวะโลกร้อน

คณะทำงานวิชาการ กอป. หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ จะช่วยให้ข้อมูลเตือนการระบาด และความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกรทุกท่าน

นางสาวปนัดดา ทิพย์รัตน์
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

คณะทำงาน :

นางสาวอุดมศรี อุ่นโชคดี นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชิดชนก ไชยพงษ์ นางสาววรนาฏ โคกเย็น นายประวิณ นัยเจริญ นางสาวเบญจมาภรณ์ ชุ่มจิตร นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวทานเอื้อ ชูช่วย นางสาวกิตติยา จันทรลืออ นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว นางสาวศิริส สุวรรณมณี นางสาวรุ่งดาว หมี่แระต นางสาวรินจาวรรณ ยกธรรม และนางสาวจิณณ์วรา ยิ่งยง

เตือนฟ้าระวังศัตรูพืช

ประจำเดือนพฤษภาคม 2568

ภาคเหนือ

36-34 / 24-26°C

180-230 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
75-80 %

ข้าว ระวัง หนอนกระทู้กล้า เพลี้ยกระโดดหลังขาว โรคไหม้
ลำไย ระวัง มวนลำไย เพลี้ยแป้ง ฝัเสื้อมวนหวาน โรคราดำ
ข้าวโพด ระวัง หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด หนอนเจาะลำต้น
อ้อย ระวัง หนอนกออ้อย ปลวก โรคเหี่ยวเน่าแดง โรคแล้งดำ
มันสำปะหลัง ระวัง แมลงหรีบขาวยาสูบ เพลี้ยแป้ง โรคใบด่าง
อะโวคาโด ระวัง ตัวงักกักใบ เพลี้ยไฟ โรคแอนแทรกคโนส

ภาคกลาง

37-35 / 25-27°C

60-90 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
75-80 %

ข้าว ระวัง หนอนกระทู้กล้า เพลี้ยไฟ โรคขอบใบแห้ง
อ้อย ระวัง หนอนกออ้อย ตัวงักกักใบ เพลี้ยไฟ โรคเหี่ยวเน่าแดง โรคแล้งดำ
มันสำปะหลัง ระวัง เพลี้ยแป้ง แมลงหรีบขาวยาสูบ โรคใบด่าง โรคพุ่มแฉ้
มะม่วง ระวัง เพลี้ยไฟ เพลี้ยจักจั่น โรคแอนแทรกคโนส โรคราแป้ง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

36-34 / 24-26°C

200-250 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
75-80 %

ข้าว ระวัง หนอนกระทู้กล้า หนอนแมลงวันเจาะยอดข้าว โรคไหม้ข้าว
มันสำปะหลัง ระวัง เพลี้ยแป้ง แมลงหรีบขาวยาสูบ โรคใบด่าง
อ้อย ระวัง หนอนกออ้อย ตัวงักกักใบ เพลี้ยไฟ โรคเหี่ยวเน่าแดง โรคแล้งดำ
ทุเรียน ระวัง เพลี้ยไฟ โรคใบด่าง โรคราแป้ง โรคราดำ
ข้าวโพด ระวัง หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด หนอนเจาะลำต้น โรคใบไหม้
ยางพารา ระวัง โรคใบร่วง โรคเส้นดำ โรคราแป้ง โรคราขาว

ภาคตะวันออก

35-33 / 25-27°C

200-250 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
75-80 %

ทุเรียน ระวัง เพลี้ยจักจั่นฝอย โรคใบด่าง โรคราสีชมพู
มังคุด ระวัง ฝัเสื้อมวนหวาน ผลแตก-เนื้อแฉ้ หนอนกินใบ
เงาะ ระวัง หนอนร่านกินใบ เพลี้ยไฟ เพลี้ยหอย โรคราแป้ง
ลำไย ระวัง มวนลำไย เพลี้ยแป้ง ฝัเสื้อมวนหวาน โรคราดำ

ภาคใต้

35-33 / 24-26°C

130-170 มม.

ความชื้นสัมพัทธ์
90-70 %

ทุเรียน ระวัง โรคใบด่าง เพลี้ยจักจั่นฝอย โรคกิ่งแห้ง โรคใบจุดสาหร่าย
มังคุด ระวัง เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ โรคใบไหม้ โรคใบจุด
เงาะ ระวัง เพลี้ยแป้ง แมลงวันผลไม้ หนอนเจาะขั้วผล โรคราแป้ง
ยางพารา ระวัง โรคใบร่วงชนิดใหม่ โรคราขาว โรคเส้นดำ โรคราสีชมพู

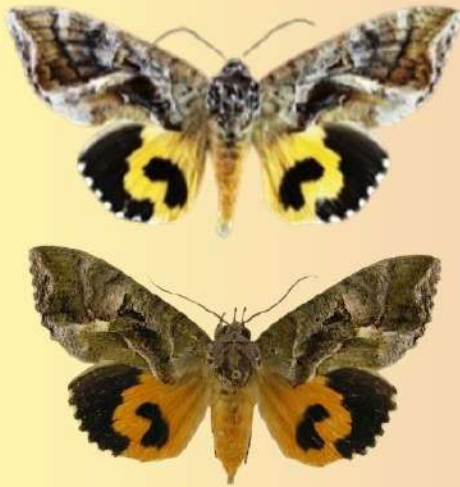

ข่าววิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

เฝ้าระวังผีเสื้อมวนหวาน

ชื่อสามัญ : ผีเสื้อมวนหวาน

Fruit Piercing Moths

ชื่อวิทยาศาสตร์ : มีหลากหลายชนิด

วงศ์ : NOCTUIDAE

การแพร่กระจายและฤดูกาลระบาด

ระบาดมาก : พฤษภาคม-กรกฎาคม
พบมากอีกครั้ง ในช่วงเดือน ตุลาคม

พืชอาหาร

ลองกอง ลางสาด เงาะ มะละกอ

มังคุด ลิ้นจี่ ลำไย น้อยหน่า

มะม่วง ส้มเขียวหวาน ส้มโอ ฝรั่ง

มะนาว องุ่น พุทรา กระท้อน

กล้วย

การเข้าทำลายของผีเสื้อมวนหวาน

ตัวเต็มวัยทำลายผลไม้โดยใช้วงปากที่แข็งแรงประมาณ 2.5 ซม. แทงเจาะทะลุผิวเปลือก และดูดกินน้ำหวานในผลไม้สุกเป็นอาหาร ผลที่ถูกผีเสื้อเจาะทำลายมักมีรอยแผลเป็นรูเล็กๆ ผลจะเน่าเป็นวงสีน้ำตาล มีน้ำเยิ้มออกมาจากรอยเจาะ ผลจะเน่าและร่วงลงดิน

ร่องรอยการเข้าทำลาย
ของผีเสื้อมวนหวานในมังคุด

การเข้าทำลาย
ของผีเสื้อมวนหวานในส้ม

วิธีการป้องกันกำจัด ควรใช้วิธีผสมผสานดังนี้

1. ใช้กับดักแสงไฟจากหลอดแบล็คไลท์ (Black Light) ในช่วงเวลาที่เหมาะสม 20.00 - 22.00 น

2. ใช้เหยื่อพิษ โดยเหยื่อล่อเป็นสับปะรดสุก ขนาดชิ้นหนา 1 นิ้ว ชุบสารเคมี คาร์บาริล 85 % WP อัตรา 5 กรัม ผสมน้ำ 1 ลิตร แขนวนเป็นจุดๆ ในสวน จำนวน 1 กับดัก ต่อ ต้นไม้ผล 5 ต้น

3. จับเก็บตัวเต็มวัยในเวลากลางคืน โดยใช้ไฟฉายส่องตามผล ช้อนผล เริ่มในช่วงเวลา 20.00 - 22.00 น. และนำไปทำลาย

4. ห่อผลด้วยกระดาษถุงปูน หรือกระดาษหนังสือพิมพ์ โดยการห่อเป็นรูปกรวยสามเหลี่ยม และเปิดที่ปลายโคน เพื่อเป็นช่องให้อากาศผ่าน ป้องกันการเกิดผลเน่า

5. ใช้แมลงศัตรูธรรมชาติ เช่น แตนเบียนไซทรโคแกรมมา มวนพิฆาต และมวนเพชฌฆาต เพื่อกำจัดไข่และตัวหนอนผีเสื้อ

แตนเบียนไซทรโคแกรมมา

มวนพิฆาต

มวนเพชฌฆาต

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยเทคโนโลยีรังสี กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

เตือนเฟื้อะวังโรคราดำ เงาะ & ลำไย

เชื้อสาเหตุ : เชื้อรา *Capnodium ramosum*, *Meliola euphoriae*

เตือนเกษตรกรชาวสวนเงาะและลำไย เฟื้อะวังการเกิดโรคราดำ

เนื่องจากในช่วงนี้มีสภาพอากาศร้อนมีลมกระโชกแรง และมีฝนตกในบางพื้นที่

จึงเอื้อต่อการระบาดของโรคราดำได้ดี ทำให้พบเชื้อรามากในระยะที่ต้นเงาะและลำไยเริ่มติดผลอ่อน ราดำเจริญบนสารเหนียวที่แมลงปากดูดขับถ่ายไว้ เช่น เพลี้ยอ่อน, เพลี้ยแป้ง และมีมดเป็นตัวพาหะช่วยเคลื่อนย้ายตัวอ่อนของแมลงนำพาไปยังส่วนต่างๆ ของพืช

เริ่มแรกจะพบคราบราสีดำติดที่ใบ
ส่งผลให้พืชรับแสงได้ไม่เพียงพอ

ราดำขึ้นปกคลุมช่อดอก
ทำให้ไม่สามารถผสมเกสรได้
และมีดอกร่วง

ราดำขึ้นปกคลุมผล ทำให้ผิวผลไม่สวย

คำแนะนำวิธีป้องกันกำจัด

วิธีทางกายภาพ

- **ตัดแต่งกิ่ง** ทรงพุ่ม และกำจัดวัชพืชนำไปทำลายนอกแปลงปลูก
- ใช้เศษผ้าชุบน้ำมันเครื่อง**หมักรอบโคนต้น** เพื่อป้องกันมดและเพลี้ยแป้งที่อาศัยอยู่ในดินไต่ขึ้นมาบนต้นเงาะและลำไย
- **ทำความสะอาดเครื่องมือ** ที่ใช้ในแปลงด้วยการล้างและผึ่งแดดให้แห้ง

การใช้ชีววิธี

- ปลปล่อย**แมลงช้างปีกใส** เพื่อใช้ควบคุมเพลี้ยแป้งอัตรา 500 - 1,000 ฟองต่อไร่

การใช้สารเคมี

พ่นสารเคมีป้องกันและกำจัด**แมลง**พวกปากดูด เช่น เพลี้ยแป้ง เพลี้ยหอย เพลี้ยจักจั่น และเพลี้ยอ่อน ได้แก่

1. อิมิดาโคลพริด 70% WG อัตรา 4 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร
2. โทอะมีทอกแซม+แลมบ์ดา-ไซฮาโลทริน 14.1/10.6% ZC อัตรา 10 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร
3. มาลาไทออน 83% EC อัตรา 40 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร

โดยใช้สารอย่างใดอย่างหนึ่ง พ่นอย่างน้อย 2 ครั้ง ห่างกัน 7 วัน

อาจพ่นควบคู่กับ **สารป้องกันกำจัดเชื้อรา** ได้แก่ คอปเปอร์ออกซิคลอไรด์ 85% WP อัตรา 40 - 50 กรัม

หรือเบนตาโซฟลูทริน 2.5 % EC อัตรา 40 - 50 กรัม โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร หรือตามที่ฉลากกำหนด

ควรรดพ่นสารก่อนเก็บเกี่ยวเงาะ, ลำไย 7 - 10 วัน

ที่มา : กรมวิชาการเกษตร และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มาภาพ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และบริษัท เทพวัฒนา จำกัด

เรียบเรียง : กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

แตนเบียน Encarsia ควบคุมแมลงหมีงา

แตนเบียน Encarsia เป็นศัตรูธรรมชาติของแมลงหมีงาที่สามารถควบคุมแมลงหมีงาได้ประสบความสำเร็จมากที่สุด มีการใช้ในการป้องกันกำจัดแมลงหมีงาโดยชีววิธี

ตัวเต็มวัยเป็นแมลงขนาดเล็กประมาณ 1 หรือ 2 มิลลิเมตร ส่วนใหญ่เป็นแตนเบียนในระยะตัวอ่อนของแมลงหมีงา (Aleyrodidae)

Encarsia เป็นสกุลใหญ่ของแตนเบียนขนาดเล็กในวงศ์ Aphelinidae สกุลนี้มีความหลากหลายมาก โดยปัจจุบันมีประมาณ 400 ชนิด และมีการกระจายพันธุ์ทั่วโลก

บทบาทเป็นทั้งตัวห้ำและตัวเบียนแมลงหมีงา

เป็นตัวห้ำโดยการที่ตัวเมียใช้อวัยวะวางไข่แทงผนังลำตัวตัวอ่อนแมลงหมีงา และใช้ปากทำให้เป็นแผล เพื่อกินน้ำเลี้ยงที่ออกมาจากตัวอ่อนแมลงหมีงาโดยตรง สามารถทำลายตัวอ่อนแมลงหมีงาได้ทุกระยะ เป็นตัวเบียน โดยตัวเต็มวัยจะเข้าทำลายแมลงหมีงา ด้วยการวางไข่ในแมลงหมีงา ระยะตัวอ่อนวัย 3, วัย 4, prepupa และดักแด้ เมื่อตัวหนอนของแตนเบียนฟักออกจากไข่แล้ว จะอาศัยเจริญเติบโตจนเข้าดักแด้ อยู่ภายในตัวแมลงหมีงา และเจาะผนังลำตัวแมลงหมีงาออกมาเป็นแตนเบียนตัวเต็มวัย

ที่มาภาพ : Krishnan et al, 2020 Jack Kelly Clark, UC IPM

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

การอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

พืชผักก่อนเข้าฤดูฝน

การเตรียมความพร้อมในการปลูกพืชผักก่อนเข้าฤดูฝน เพื่อป้องกันโรคพืชที่มีสาเหตุจากเชื้อรา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการปลูกพืชผักในช่วงฤดูฝน เนื่องจากสภาพอากาศมีความชื้นสูง เหมาะต่อการระบาดของโรคพืช โดยสปอร์ของเชื้อราสามารถแพร่กระจายไปกับลม หรือน้ำฝนได้ การวางแผนและการจัดการแปลงปลูกพืชผักที่ดีจึงมีความสำคัญ เพราะจะช่วยลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับพืชผักในแปลงปลูกได้

การเพาะปลูกและการดูแล

1

การคลุมแปลงปลูกด้วยฟาง หญ้าแห้ง หรือใบไม้แห้งเพื่อป้องกันไม่ให้วัชพืชขึ้น ลดการชะล้างหน้าดิน ป้องกันดินอัดแน่นจากแรงน้ำฝนที่ตกมากระแทกดิน และป้องกันไม่ให้รากผักเสียหายจากน้ำฝน การยกแปลงปลูกให้สูงไม่น้อยกว่า 30 ซม. จะช่วยระบายน้ำ รวมทั้งลดปัญหาน้ำท่วมจากรากพืช

สมุนไพรสำหรับการจัดการศัตรูพืช

สมุนไพร	ฤทธิ์ในการกำจัดศัตรูพืช	สมุนไพร	ฤทธิ์ในการกำจัดศัตรูพืช
สะเดา	เพื่อย่อย หนอนกระทู้ หนอนใย และเพลี้ยคาง	ขมิ้น	มด เพลี้ยคาง หนอน
ดาวเรือง	เพื่อย่อยเพลี้ย ไร และหนอนใย	ข่า	เพลี้ยคาง
สะเดา	หนอนกระทู้ หนอนใย และเพลี้ยคาง	ขมิ้น	หนอนกระทู้ หนอนใย และเพลี้ยคาง
สาบเสือ	เพื่อย่อยเพลี้ย และเพลี้ยคาง	ตะไคร้หอม	หนอนกระทู้ หนอนใย และเพลี้ยคาง
ผักกระเทียม	หนอนกระทู้	บอระเพ็ด	เพลี้ยคาง เพลี้ยคาง และเพลี้ยคาง
พริกไทย	มด เพลี้ยคาง หนอนใย และเพลี้ยคาง	โหระพา	เพลี้ยคาง
สารส้ม	เพื่อย่อย หนอนใย และเพลี้ยคาง	กระเทียม	โรคราน้ำค้าง ราสนิม เพลี้ยคาง และเพลี้ยคาง
โหระพา	เพลี้ย และเพลี้ยคาง	ว่านน้ำ	เพลี้ยคาง และเพลี้ยคาง

2

การใช้สมุนไพรธรรมชาติ รสชาติ หรือสี ซึ่งมีน้ำมันหอมระเหยที่มีฤทธิ์ในการป้องกันเชื้อราที่มักเกิดขึ้นในหน้าฝน เช่น ขมิ้นชัน พื้ทะเลลายโจร พริก เป็นต้น หรือนำกระเทียมมาตำให้แหลก แช่น้ำทิ้งไว้ 1 คืน แล้วนำไปพ่นแปลงผักหลังฝนตกใหม่ ๆ โดยผสมน้ำไม่เกิน 1 ต่อ 3 ส่วน เพื่อเจือจางเล็กน้อย ตัวอย่าง สมุนไพรสำหรับการจัดการศัตรูพืช เช่น >>>

การป้องกันเชื้อราในดิน

การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาป้องกันเชื้อรา ดังนี้

3

การคลุมเมล็ด : ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดผง อัตรา 10 - 20 กรัม ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม เติมน้ำลงไปเล็กน้อย คลุมเมล็ดพันธุ์และนำไปปลูกทันที เพื่อประสิทธิภาพในการป้องกันเชื้อราของไตรโคเดอร์มา

การเตรียมดิน : ผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มาแบบเชื้อสด รำข้าว และปุ๋ยคอก ผสมเข้าด้วยกันในอัตราส่วน 1:10:40 ส่วน ใส่ในน้ำเล็กน้อยเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้น ทิ้งไว้ในที่ร่มประมาณ 1-3 วัน จากนั้นนำไปใส่กับหลุม หรือข่วนลงในแปลงปลูก

การพ่นในแปลง : ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาแบบเชื้อสด 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 100 ลิตร พ่นในแปลงให้ทั่ว

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

<https://thaicityfarm.com>

https://doanews.doae.go.th/archives/23678%20,%20https://ddmordin.ddd.go.th/web/data/Tank_Soilmanagement/Soil_15.pdf

เรียบเรียงโดย : กลุ่มการจัดการศัตรูพืชหลังการเก็บเกี่ยว กองส่งเสริมการอารักขาพืชและการจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

เทคนิคการใช้น้ำแบบประหยัด ในนาข้าว

การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง

คือการควบคุมระดับน้ำในแปลงให้มีช่วงเปียกหรือแห้งสลับกัน (ปล่อยน้ำให้แห้งตามธรรมชาติ ไม่ใช้การสูบน้ำออกจากแปลงนา) ในช่วงเวลาที่เหมาะสมโดยไม่กระทบต่อการเจริญเติบโตของข้าว ไม่ทำให้ผลผลิตลดลง และช่วยแก้ปัญหาปริมาณน้ำไม่เพียงพอสำหรับการทำนาในช่วงที่มีน้ำขาดแคลน หรือฤดูแล้ง โดยเริ่มจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง หลังใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 ถึงระยะข้าวตั้งท้อง (20-60 วันหลังปลูก)

ขั้นตอนการจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง (Alternate Wet and Dry : AWD)

1. การเตรียมดิน ปรับให้พื้นที่สม่ำเสมอ
2. การปลูกข้าว
 - 2.1 หว่านน้ำตม หลังหว่านข้าว ระบายน้ำออกให้แห้ง เพื่อให้เมล็ดข้าวงอกดี และมีความสม่ำเสมอ
 - 2.2 ปักดำ หรือโยนกล้า จะมีน้ำเพียงเล็กน้อย หลังจากปักดำ 1-2 วัน ให้เพิ่มระดับน้ำประมาณครึ่งต้นข้าว รักษาระดับน้ำในนาไว้จนถึงการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1 เพื่อควบคุมวัชพืชไม่ให้ขึ้น
3. การควบคุมวัชพืช หลังหว่านข้าวให้ระบายน้ำให้แห้งเพื่อให้เมล็ดข้าวงอกสม่ำเสมอ พันสารคุม-ฆ่าวัชพืช หลังหว่านข้าว 10 วัน และเอาน้ำเข้าแปลงหลังพ่นสารภายใน 2 วัน ประมาณครึ่งต้นข้าว รักษากระดับน้ำไว้จนถึงช่วงการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 1
4. ติดตั้งท่อวัดระดับน้ำในแปลงนา ใช้ท่อพีวีซี ขนาด 4 นิ้ว ความยาว 25 ซม. เจาะรูห่างกัน 5 ซม. จำนวน 4 รู ติดตั้งพื้นที่ละ 1 จุด ฝังท่อในนาลึกประมาณ 20 ซม. ให้ปากท่ออยู่เหนือดิน 5 ซม. และนำดินที่อยู่ที่ปากท่อออก
5. เติมน้ำ (ข้าวอายุ 15-20 วัน)
6. ใส่ปุ๋ย (ข้าวอายุ 20-25 วัน)
7. หลังใส่ปุ๋ย ครั้งที่ 1 เริ่มปล่อยให้น้ำแห้งตามธรรมชาติ จนระดับน้ำต่ำกว่าผิวดิน 10-15 ซม. จึงเติมน้ำเข้าแปลง ให้ระดับน้ำสูงจากผิวดิน 5 ซม. แล้วปล่อยให้แห้งตามธรรมชาติ ทำสลับกันไปจนถึงช่วงข้าวเริ่มตั้งท้อง
8. ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 และรักษากระดับน้ำในแปลงให้อยู่ที่ระดับ 5 ซม. เหนือผิวดิน จนถึงก่อนเก็บเกี่ยว 10 วัน จึงปล่อยให้แปลงแห้ง
9. ช่วงข้าวตั้งท้อง ห้าม!!! ขาดน้ำเด็ดขาด ให้ระดับน้ำสูงที่ 5 ซม. จนถึงช่วงข้าวออกดอก
10. หลังข้าวออกดอก 20 วัน ให้เก็บท่อวัดระดับน้ำ และระบายน้ำออกจากแปลงนาให้แห้ง เพื่อให้ข้าวสุกแก่สม่ำเสมอ

ข้อดี

1. ลดการระบาดของศัตรูข้าว เช่น เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เพลี้ยกระโดดหลังขาว เป็นต้น
2. ลดปริมาณการใช้น้ำในแปลงนา 40 - 50 %
3. ลดการปล่อยก๊าซมีเทน ในนาข้าว ลดสภาวะโลกร้อน
4. ผลผลิตเพิ่มขึ้นประมาณ 10 % ต้นข้าวแข็งแรง แตกกอดี

ข้อจำกัด

1. ไม่เหมาะกับดินกรวยและดินเค็ม
2. ไม่เหมาะกับพื้นที่ที่มีน้ำเค็มรุกพื้นที่
3. ควรทำในพื้นที่ควบคุมน้ำได้

แหล่งข้อมูล : กรมการข้าว

เรียบเรียง : กลุ่มส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านอารักขาพืชและดินปุ๋ย (กสช.)

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2568

หลักปฏิบัติในการพ่นสารกำจัดวัชพืช

การใช้สารกำจัดวัชพืชจำเป็นต้องมีการใช้อย่างถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพในการควบคุมวัชพืชสูงสุด นอกจากนี้จะเลือกใช้สารกำจัดวัชพืชที่ไม่เป็นพิษต่อพืชปลูกปลอดภัยต่อผู้ใช้ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงหลักปฏิบัติในการใช้สารกำจัดวัชพืช ดังนี้

1

เลือกชนิดสารกำจัดวัชพืชให้ถูกต้อง และเหมาะสมกับชนิดและอายุของพืชปลูก และวัชพืชที่ต้องการกำจัด

2

ใช้วิธีการใช้สารกำจัดวัชพืชที่ถูกต้อง เช่น การทา ป้าย หว่าน และการพ่น เป็นต้น

3

ใช้อัตราของสารกำจัดวัชพืชที่ถูกต้อง หากอัตราของสารกำจัดวัชพืชน้อยเกินไป จะทำให้ประสิทธิภาพในการกำจัดวัชพืชลดลง และหากใช้สารในอัตราสูงเกินไป อาจส่งผลให้เป็นพิษต่อพืชปลูก ตกค้างในดิน และอาจทำให้เกิดการต้านทานของวัชพืชได้

4

ใช้ประเภทของสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสม เช่น สารกำจัดวัชพืชสำหรับใช้ก่อนปลูกพืช ใช้ก่อนวัชพืชงอก ใช้เมื่อวัชพืชงอก เป็นต้น

5

ใช้อุปกรณ์ และวิธีการพ่นสารกำจัดวัชพืชที่เหมาะสม ได้แก่ ถังพ่น หัวพ่น อุปกรณ์ผสมสาร ขูดป้องกันอันตรายส่วนบุคคล เป็นต้น

6

สภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการพ่นสารกำจัดวัชพืช เช่น ปลอดภัย ลมสงบ แดดไม่จัด ดินมีความชื้น

7

ไม่รับประทานอาหาร ดื่มเครื่องดื่ม หรือสูบบุหรี่ ในขณะที่พ่นสาร

8

ทำความสะอาดร่างกาย เครื่องพ่น และอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ภายหลังการฉีดพ่นสารกำจัดวัชพืช

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2568

จัดการศัตรูพืชก่อน หรือมารับฤดูฝน

เลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับการปลูกช่วงฤดูฝน
หรือมีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น

คัดเลือกเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและปลอดโรค
หรือแช่/คลุกเมล็ดพันธุ์ก่อนปลูก
เช่น ชีวภัณฑ์ หรือสารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช

จัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเจริญเติบโต
ของพืชช่วงฤดูฝน (อุณหภูมิต่ำ ความชื้นสูง)

โดยการเตรียมพื้นที่/การปลูก/วัสดุปลูก/ระยะปลูก/การให้น้ำและปุ๋ย เช่น

- การยกทรงสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วมขัง
- การตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง แสงส่องถึง ลดความชื้นในทรงพุ่ม
- ใช้วัสดุคลุมแปลง ลดการชะล้างหน้าดิน/การงอกของวัชพืช
- กำจัดวัชพืชลดแหล่งสะสมของศัตรูพืช

วางแผนการจัดการศัตรูพืชที่สำคัญในฤดูฝน
และสำรวจโรคและแมลงศัตรูพืชอย่างสม่ำเสมอ
เช่น โรคที่เกิดกับระบบราก (รากเน่า โคนเน่า เน่าระดับดิน) ฯลฯ

ใช้ชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดเชื้อราสาเหตุโรคพืชในดิน
เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา คลุกเมล็ดก่อนปลูก หรือผสมกับดิน/ปุ๋ย
รองกันหลุม หรือโรยรอบโคนต้น ฯลฯ

ข่าวสารวิชาการ กอป.

ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2568

ก๊าซเรือนกระจก ในภาคเกษตรกรรม

ก๊าซเรือนกระจก ที่ปล่อยออกมาจากภาคเกษตรกรรม ได้แก่ มีเทน ไนตรัสออกไซด์ และ คาร์บอนไดออกไซด์

- **ก๊าซมีเทน** เกิดจากการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจนของวัตถุดิบกรรียในการเพาะปลูก การให้อาหารสัตว์ และการใช้ปุ๋ย แหล่งที่มาของก๊าซมีเทนที่ใหญ่ที่สุดมากจากการหมักวัตถุดิบกรรียในภาคปศุสัตว์
- **ก๊าซไนตรัสออกไซด์** เป็นผลพลอยได้จากการย่อยสลายสารไนโตรเจนของจุลินกรรียในดิน และใช้ปุ๋ยคอก โดยก๊าซไนตรัสออกไซด์ ส่วนใหญ่มาจากการใช้ปุ๋ยมากเกินความจำเป็น ทำให้มีไนโตรเจนเกินความต้องการของพืชที่ปลูกในดิน
- **ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์** มาจากการระบายน้ำ การเตรียมดินอินกรรียในพื้นที่ชุ่มน้ำ การย่อยสลายของเศษซากพืชและอินกรรียคาร์บอนในดิน ซึ่งอาจจะเป็นผลกระทบมาจากการไถพรวนดิน กระบวนการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิต การใช้เชื้อเพลิงและเครื่องจักรกลทางการเกษตร การเผาเศษซากพืช และการจัดการด้านเกษตรกรรมที่ไม่เหมาะสมทำให้ดินเสื่อมโทรม

การจัดการดินและปุ๋ย เพื่อลดผลกระทบต่ภาวะโลกร้อน

การปลูกพืชคลุมดิน

เช่น หญ้าแฝกเป็นพืชที่มีศักยภาพในการกักเก็บคาร์บอนลงดิน ช่วยเพิ่มอินกรรียวัตถุ ความหนาแน่นในดินลดลง และสามารถเก็บรักษาความชื้นได้เพิ่มขึ้น

การกักเก็บคาร์บอนในดิน และเพิ่มอินกรรียวัตถุในดิน

การใช้ถ่านไบโอชาร์ฝังอัดกลับลงไปในดิน การใช้ปุ๋ยอินกรรีย ช่วยให้จุลินกรรียในดินดูดซับคาร์บอนในดินสะสมมากขึ้น

เทคนิคการลดการไถพรวน

และการไม่เผาทำลายฟางข้าวหรือใบอ้อย

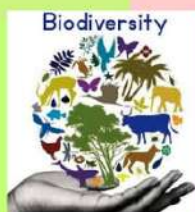
การใช้เทคนิคการไถพรวนแบบลดการรบกวนโครงสร้างของดินที่ไม่ทำให้ดินแน่นทึบ และการไม่เผาเศษวัสดุการเกษตรเปลี่ยนเป็นไถกลบช่วยเพิ่มอินกรรียวัตถุในดินเพิ่มธาตุอาหารในดิน และช่วยรักษาความชื้นในดิน

การจัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นา และปรับเปลี่ยนชนิดพืชที่ปลูก

การจัดทำระบบกักเก็บน้ำ เพื่อชะลอการไหลบ่าของน้ำและเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง การปลูกพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่เพื่อลดการใช้ปุ๋ย หรือการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ลดการใช้สารเคมี ลดการใช้ปุ๋ย

เนื่องจากสารเคมีทางการเกษตรและปุ๋ยเคมีสกักตอมมาจากกระบวนการที่ใช้พลังงานเชื้อเพลิง ส่งผลต่อสภาวะโลกร้อน จึงควรใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดแนวทาง 4 ถูก คือ ถูกสูตร ถูกอัตรา ถูกเวลา และถูกวิธี

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561, การอารักหาพืชและการจัดการดินปุ๋ยในภาวะโลกร้อน

เรียบเรียงโดย : กลุ่มส่งเสริมการจัดการดินปุ๋ย กองส่งเสริมการอารักหาพืชและการจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร